

Ljus i mörkret på alla helgons dag

Berättelse

I Sverige firar man alla helgons dag på hösten. Det är en lördag i slutet av oktober eller i början av november. Då är det mörkt och kallt ute. Många människor går till kyrkogården. De tänder små ljus på gravarna. Ljusen lyser i mörkret. Det är väldigt vackert att se.

Förr i tiden handlade dagen om att hedra helgonen. I dag handlar den mest om att minnas de döda. Många tänker på personer i familjen som har dött. De går till graven och tänder ett ljus. Sedan står de tysta en liten stund.

Att tända ljus på gravar är inte så gammalt i Sverige. Seden började ungefär på 1920-talet. Sedan blev den vanlig i hela landet efter andra världskriget. I dag tänder människor ljus på nästan alla kyrkogårdar.

Många kyrkor är öppna på kvällen kring alla helgons dag. Man kan komma in och lyssna på musik. Man kan dricka kaffe och gå en ljusvandring. Det är en lugn och stilla högtid.

Strax före alla helgons dag är det Halloween, den 31 oktober. Det är en annan högtid. Då klär många barn ut sig och frågar efter godis. Halloween blev populärt i Sverige på 1990-talet. De två dagarna ligger nära varandra, men de är inte samma sak.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
högtid	en speciell dag som man firar varje år
kyrkogård	platsen där man begraver de döda
grav	platsen i jorden där en död person ligger
tända	göra så att ett ljus eller en eld börjar brinna
ljus	ett stearinljus som ger ljus och lite värme
minnas	tänka på något eller någon från förr
hedra	visa respekt för någon
de döda	personer som inte lever längre
sed	en vana som många människor har
klä ut sig	ta på sig kläder så att man ser ut som någon annan

Läsförståelsefrågor

1. När firar man alla helgons dag?
 1. På sommaren, en söndag i juli.
 2. På hösten, en lördag i slutet av oktober eller början av november.
 3. På vintern, på julafton.
2. Vad gör många människor på alla helgons dag?
 1. De tänder ljus på gravar på kyrkogården.
 2. De äter en stor middag på en restaurang.
 3. De åker till havet och badar.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Seden att tända ljus på gravar är mycket gammal i Sverige.
 2. Halloween och alla helgons dag är samma högtid.
 3. Många kyrkor är öppna på kvällen kring alla helgons dag.
4. Vad gör många barn på Halloween? Svara med egna ord.
5. Varför går många människor till kyrkogården på alla helgons dag?

Facit

1. 1. På hösten, en lördag i slutet av oktober eller början av november.
2. 1. De tänder ljus på gravar på kyrkogården.
3. 1. nej (seden började ungefär på 1920-talet, den är alltså inte så gammal) b) nej (det är två olika högtider) c) ja
4. Exempel på svar: Många barn klär ut sig och frågar efter godis.
5. Exempel på svar: De vill minnas personer i familjen som har dött. De tänder ett ljus på graven.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret och stillsam text som passar för att öva ord om årstider, högtider och familj (höst, mörker, grav, minnas). Tema: hur man minns de döda i Sverige och skillnaden mellan alla helgons dag och Halloween. Fråga 3a kräver en första, enkel slutsats om att seden är ung. Var lyhörd: ämnet död kan beröra elever olika mycket. Låt eleverna jämföra med hur man minns de döda i deras egna länder.

Diskussionsfrågor

- Hur minns man personer som har dött där du kommer ifrån? Tänder man ljus, eller gör man något annat?
- Har du sett ljus på en kyrkogård i Sverige? Hur kändes det?
- Firar man Halloween där du kommer ifrån? Vad gör man då?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en dag på året då du brukar tänka på någon som inte lever längre. Vad gör du den dagen?

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isof) – Alla helgons dag: <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-arets-namn-och-handelser/handelser/alla-helgons-dag>
- Institutet för språk och folkminnen (Isof) – Halloween: <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-arets-namn-och-handelser/handelser/halloween>
- Nordiska museet – Alla helgons dag: <https://www.nordiskamuseet.se/utforska/hogtider/alla-helgons-dag/>
- Nordiska museet – Halloween: <https://www.nordiskamuseet.se/utforska/hogtider/halloween/>

Faktagranskad mot Isof och Nordiska museet i juni 2026. Nyckelfakta: Alla helgons dag är en rörlig helgdag som infaller på lördagen mellan den 31 oktober och den 6 november. I äldre tid handlade dagen om att hedra helgonen, men i vår tid handlar den framför allt om att minnas de döda. Dagen togs bort som helgdag vid en kalenderreform 1772 och återinfördes 1953, då man bestämde att den alltid skulle falla på en lördag. Seden att tända ljus på gravar uppstod i Sverige först omkring 1920-talet (enligt Isof tidigt på Värmdö kyrkogård) och spreds på bred front efter andra världskriget; en undersökning från början av 1960-talet visade att gravljus förekom på omkring 91 procent av landets kyrkogårdar. Halloween firas den 31 oktober, har rötter i den keltiska festen Samhain och fick sitt namn av engelskans All Hallows' Eve, kvällen före alla helgons dag; firande med utklädnad och godis växte i Sverige framför allt under 1990-talet. Halloween och alla helgons dag är två olika högtider, även om de ligger nära varandra i kalendern. OSÄKERHETER OCH MYTER: Det exakta startåret för gravljus-seden är osäkert – Isof anger "omkring 1920-talet", så texterna skriver allmänt och inte som en exakt händelse. Att Halloween "kom" till Sverige ett visst år är en förenkling; olika källor pekar på sent 1980-tal till 1990-tal och en kommersiell lansering kring 1990, vilket attribueras försiktigt. Den folkliga förklaringen att gränsen mellan levande och döda var "som tunnast" under Samhain markeras med "det sägs" / "en vanlig förklaring är". Att Halloween skulle "tränga undan" alla helgons dag är en värdering – texterna håller detta neutralt och beskriver i stället att människor upplever högtiderna olika.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.